

Alaikäisten tekemät pahoinpitely- ja ryöstöri- kokset Hämeen ja Sisä-Suomen poliisilaitos- ten alueella vuosina 2013 - 2022

Jyri Mustonen

12/2023

TIIVISTELMÄ

Tekijät: Jyri Mustonen

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Sanna Luoma & Kari Laari

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Opinnäytetyö on toteutettu tilastollisena tutkimuksena, jossa tutkitaan alle 18-vuotiaiden tekemiä pahoinpitely- ja ryöstörikoksia Hämeen poliisilaitoksen alueella ja verrataan niitä Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella tehtyihin pahoinpitely- ja ryöstörikoksiin. Pahoinpitelyrikosten osalta tarkastelussa ovat perusmuotoinen pahoinpitely ja törkeä pahoinpitely. Ryöstörikosten osalta tarkastelussa ovat ryöstö ja törkeä ryöstö. Opinnäytetyössä käytetty tutkimusmenetelmä on kvantitatiivinen tutkimus ja sen sisältämät tilastot on hankittu Tilastokeskuksen ylläpitämästä stat.fi -palvelusta. Tilastokeskus saa rikostilastonsa Poliisiasian tietojärjestelmästä Patja:sta. Tutkimuksessa on tämän lisäksi esitelty nuoren asemaa rikoksentekijänä.

Keskeisimpinä tuloksina tutkimuksesta voitaneen sanoa, että alle 18-vuotiaiden tekemien perusmuotoisten pahoinpitelyjen ja ryöstöjen määrät ovat kokonaismääriä tarkastellessa nousseet Hämeen poliisilaitoksen alueella viimeisen vuoden aikana. Tutkimuksen yksi tärkeä löydös oli Sisä-Suomen alueella vuonna 2022 törkeiden pahoinpitelyiden ja ryöstöjen määrissä oli havaittavissa selvä kasvu edellisvuoteen verrattuna. Hämeen poliisilaitoksen alueella tehtiin tarkastelujakson aikana alle 18-vuotiaiden väkilukuun suhteutettuna enemmän törkeitä pahoinpitelyitä, kuin Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella. Toinen tärkeä löydös oli se, että vuonna 2022 ryöstöjen määrät moninkertaiset edelliseen vuoteen verrattuna.

Sivumäärä: 29

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 12/2023

Avainsanat: Nuoret, pahoinpitely, ryöstö, törkeä pahoinpitely, törkeä työstö, tilastollinen tutkimus, Hämeen poliisilaitos, Sisä-Suomen poliisilaitos

ABSTRACT

Authors: Jyri Mustonen

Type of thesis: Research-based

Publicity: Public

Supervisor: Sanna Luoma & Kari Laari

Degree: Bachelor of police services

The thesis has been conducted as a statistical study, examining assaults and robbery crimes committed by individuals under the age of 18 in the Häme Police Department's area and comparing them to similar crimes in the Inner Finland Police Department's area. In the case of assault crimes, the examination includes assaults and aggravated assaults. For robbery crimes, the examination includes robbery and aggravated robbery. The research method used in the thesis is quantitative research, and the statistics used were obtained from Stat.fi service maintained by Statistics Finland. Statistics Finland obtains its crime statistics from the Police information System (Patja). Additionally, the study presents the role of young individuals as offenders.

As the key findings of the study, it can be stated that the numbers of basic assaults and robberies committed by individuals under the age of 18 have increased in the Häme Police Department's area over the past year when considering the overall figures. One significant discovery in the study was that in the Inner Finland region in 2022, there was a clear increase in the numbers of aggravated assaults and robberies compared to the previous year. In the Häme Police Department's area, during the study period, there were proportionally more aggravated assaults concerning the population under 18 than in the Inner Finland Police Department's area. Another important finding was that in the year 2022, the numbers of robberies in both police department areas were multiple times higher compared to the previous year.

Pages: 29

Month and year of review: 12/2023

Keywords: Youth, assault, robbery, aggravated assault, aggravated robbery, statistical research, Häme Police Department, Inner Finland Police Department

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
1.1 Opinnäytetyön aihe ja rajaus	1
1.2 Tutkimuskysymykset	2
1.3 Tutkimus- ja tiedonhakumenetelmät	2
1.4 Tutkimuksessa vertailtavat poliisilaitokset ja niiden väestörakenne	3
1.4.1 Hämeen poliisilaitos	3
1.4.2 Sisä-Suomen poliisilaitos	4
2 NUORET RIKOKSENTEKIJÖINÄ	5
2.1 Nuori rikoksentekijä	5
2.2 Nuorten ryöstö- ja pahoinpitelyrikokset Suomessa viime vuosina	7
2.3 Rangaistukset	7
2.3.1 Nuorisorangaistus	7
2.3.2 Sakko	8
2.3.3 Vankeusrangaistukset	9
2.3.4 Yhdyskuntapalvelus	9
2.3.5 Valvontarangaistus	9
2.3.6 Rangaistuksen määräämisestä	10
2.3.7 Toimenpiteistä luopuminen	10
3 PAHOINPITELY- JA RYÖSTÖRIKOKSET	10
3.1 Pahoinpitelyrikokset	10
3.1.1 Pahoinpitely	11
3.1.2 Törkeä pahoinpitely	12
3.2 Ryöstörikokset	14
3.2.1 Ryöstö	14
3.2.2 Törkeä ryöstö	15
4 RIKOSTILASTOT	16
4.1 Alle 18-vuotiaiden tekemät rikokset Hämeen- ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueilla	16
4.2 Alaikäisten tekemät pahoinpitelyrikokset	17
4.3 Alaikäisten tekemät ryöstörikokset	19
5 TULOSTEN ANALYSOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET	20
5.1 Hämeen poliisilaitos	21
5.2 Sisä-Suomen poliisilaitos	22
5.3 Tutkimuksessa mukana olleiden poliisilaitosten vertailu	23
6 TULOSTEN LUOTETTAVUUS JA POHDINTA	25
6.1 Itsearviointi	26
6.2 Tutkimuksen eettisyys	27
LÄHTEET	28

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön aihe ja rajaus

Opinnäytetyön aiheena on alaikäisten tekemät pahoinpitely- ja ryöstörikokset Hämeen ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueilla vuosina 2013–2022. Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia alle 18-vuotiaiden tekemien pahoinpitely- ja ryöstörikosten määrän kehittymistä vuosien 2013–2022 aikana. Opinnäytetyössä vertaillaan Hämeen poliisilaitoksen alueella tapahtuneiden, alle 18-vuotiaiden tekemien pahoinpitely- ja ryöstörikosten määrää Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella tapahtuneisiin pahoinpitely- ja ryöstörikosten määriin.

Aihe on rajattu pahoinpitely- ja ryöstörikoksiin, sillä tarkoituksena on pureutua tarkemmin myös pahoinpitely- ja ryöstörikosten tunnusmerkistöihin. Tutkimukseen on sisällytetty ainoastaan perusmuotoiset pahoinpitelyt, törkeät pahoinpitelyt, ryöstöt ja törkeät ryöstöt. Tämän lisäksi opinnäytetyössä syvennyttään nuorten asemaan rikoksentekejinä.

Tutkimusta varten tietoa on haettu verkkolähteistä, kirjoista ja tutkimuksista. Rikostilastoista ja väestörakenteesta saadut tiedot ovat peräisin Tilastokeskuksesta. Tilastotietoa on otettu tämän lisäksi Polstatista, joka on poliisin ylläpitämä tietojärjestelmä, joka tuottaa tilastoja ja raportteja esimerkiksi rikosten määristä. Opinnäytetyössä on tilastoja muun muassa Hämeen- ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueella asuneiden alle 18-vuotiaiden kokonaismäärästä, sekä alueilla tapahtuneista alaikäisten tekemien pahoinpitely- ja ryöstörikosten määristä.

Aihe on ajankohtainen tällä hetkellä, sillä uutisoinnissa on ollut paljon puhetta nuorisojengeistä ja nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen lisääntymisestä. Sisä-Suomen alueella poliisi on saanut kuntien sidosryhmiltä havaintoja, joiden mukaan väkivalta ja väkivallan ihannointi on lisääntynyt oppilaitoksissa (TampereUutiset, 28.10.2022).

Hämeen alueella poliisi on tehnyt havaintoja, että nuorten katurikollisuus, eli niin sanottu Roadman-ilmio on kasvussa Hämeen alueella (Etelä-Suomen Sanomat, 17.03.2023). Tämän lisäksi myös Tampereen seudulla on ollut samaa ilmiötä, jossa 15–20 -vuotiaat henkilöt tekevät katuryöstöjä tavoitteenaan saada uhrilta rahaa, elektroniikkaa ja merkkivaatteita (Ilta-Sanomat, 21.11.2022).

Haluan opinnäytetyöni avulla selvittää, miten alaikäisten tekemien pahoinpitely- ja ryöstörikosten määrä on kehittynyt Hämeen ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueella viime vuosina ja miten ne vertautuvat toisiinsa.

Opinnäytetyön avulla saadaan tarkempaa tietoa siitä, onko nuorten tekemät pahoinpitely- ja ryöstörikkokset lisääntyneet Sisä-Suomen ja Hämeen poliisilaitoksen alueella viimeisen kymmenen vuoden aikana.

1.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykseni ovat:

Ovatko alaikäisten tekemien pahoinpitely- ja ryöstörikkosten määrät nousseet vuosien 2013–2022 aikana Hämeen poliisilaitoksen alueella?

Miten alaikäisten tekemien pahoinpitely- ja ryöstörikkosten määrät ovat kehittyneet vuosien 2013–2022 aikana Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella?

Miten Hämeen ja Sisä-Suomen alueella alaikäisten tekemien pahoinpitely- ja ryöstörikkosten määrät vertautuvat keskenään?

1.3 Tutkimus- ja tiedonhakumenetelmät

Opinnäytetyön toteuttaminen tapahtuu määrällisenä, eli kvantitatiivisena tutkimuksena, tarkoituksena tuottaa tilastotietoa. Vertailen opinnäytetyössäni Hämeen poliisilaitoksen tilastoja Sisä-Suomen poliisilaitoksen tilastoihin alaikäisten tekemien pahoinpitely- ja ryöstörikkosten osalta.

Tilastollinen, eli kvantitatiivinen tutkimus perustuu tilastotieteen käyttöön. Kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän avulla saadaan vastaus kysymykseen, kuinka usein jokin tietty asia ilmenee. Kvantitatiivinen tutkimus perustuu kohteen kuvaamiseen tilastojen ja numeroiden perusteella. Kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän avulla pyritään vastaamaan kysymyksiin Mikä? Missä? Paljonko? Kuinka usein? Sillä selvitetään lukumääriin ja prosentiosuuksiin liittyviä kysymyksiä ja sen toteuttaminen edellyttää riittävän suurta otosta. (Valli, 2015, s.17-19)

Tilastot esitetään taulukkona tai kuviona ja ne pohjautuvat kvantitatiiviseen aineistoon tarkoituksena kuvata yhteiskunnallisia ilmiöitä. Tilastojen tarkoituksena on kuvata jotain ilmiötä tietyssä ajankohtana. Ne ovat aikaan sidottuja ja säännöllisesti toistuvia. Tutkimuksessa tilastoja voi hyödyntää usealla eri tavalla. (Alastalo M. & Ellonen N. 2010)

Tilastoista saatu tieto on lähtökohtaisesti luotettavaa. Täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että tilastoista käy ilmi vain poliisin tietoon tulleet rikokset ja todellinen luku on luultavasti ainakin joltain osin suurempi. Toisaalta kyseessä on ryöstö- ja pahoinpitelyrikkokset, jolloin lähtökohtaisesti voitaisiin ajatella, että asianomistajat haluaisivat asian tuoda esille, mikäli he joutuvat fyysisen väkivallan uhriksi. Teoriaosuus perustuu pitkälti tutkimustiedolle ja luotettaviin kirjallisuuslähteisiin.

Uutisliitteiden tarkoituksena opinnäytetyössä on tuoda esiin ilmiöitä ja niiden vaikutuksia. Verkko-lähteistä poimitut uutiset eivät lähtökohtaisesti ole niin luotettavia, että niitä voisi varsinaisesti käyttää teoriapohjan perustelussa ja niihin on syytä suhtautua varauksella. Pysin lisäämään uutislähteiden luotettavuutta vertailemalla artikkelista löytämiäni tietoja muihin tutkimuksiin.

Tutkimusmenetelmänä on tarkemmin ottaen tilastollinen ja vertaileva tutkimus. Tilastot tutkimukseen on otettu Polstat-järjestelmästä, sekä Tilastokeskuksen hakutyökalua hyödyntämällä. Tilastotietoa tuodaan esille taulukoiden, pylväiden ja tunnuslukujen avulla.

Tutkimuksen on oltava myös luotettava. Tilastollisessa tutkimuksessa luotettavuutta parantaa mittareiden oikea valinta ja niiden soveltuvuus tutkittavan asian mittaamiseen, reliabiliteettitestit ja testitulosta tukeva edellinen tutkimustieto. Esimerkiksi tutkittavan aineiston pieni koko vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen. Tutkimustuloksia ei pidä uskoa sokeasti ja niitä on tarkasteltava kriittisesti. (Valli 2015, s.79)

Tutkimuksessa vertaillaan Hämeen poliisilaitoksen alueella alaikäisten tekemiä pahoinpitely- ja ryöstörikoksia Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella alaikäisten tekemiin pahoinpitely- ja ryöstörikoksiin.

1.4 Tutkimuksessa vertailtavat poliisilaitokset ja niiden väestörakenne

Tutkimuksessa on vertailtu Hämeen poliisilaitosta ja Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella tapahtuneita alle 18-vuotiaiden tekemiä pahoinpitely- ja ryöstörikoksia. Alueilla asui vuoden 2022 lopulla yhteensä noin 1 180 000 ihmistä (Tilastokeskus, 31.12.2022)

1.4.1 Hämeen poliisilaitos

Hämeen poliisilaitoksen alueella asui vuoden 2022 lopussa yhteensä 374 065 ihmistä, joista alle 18-vuotiaita oli 64 994 (Tilastokeskus, 31.12.2022).

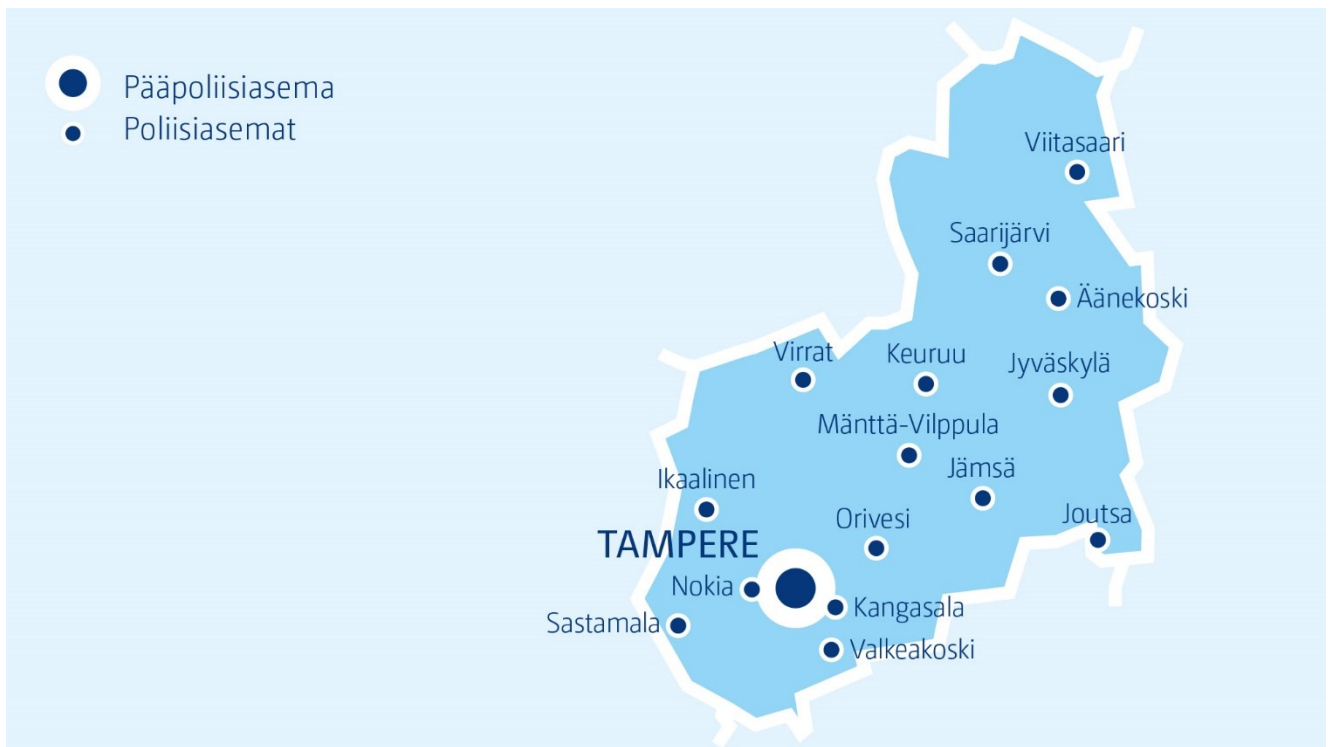

Hämeen poliisilaitoksen toiminta-alue (Poliisi.fi)

Hämeen poliisilaitoksen pääpoliisiasema sijaitsee Lahdessa. Tämän lisäksi Hämeen poliisilaitoksella on asemia Päijät-Hämeen puolella Heinolassa ja Orimattilassa, sekä Kanta-Hämeen puolella Hämeenlinnassa, Forssassa ja Riihimäellä. Hämeen poliisilaitos toimii yhteensä 21 kunnan alueella. (Poliisi.fi)

1.4.2 Sisä-Suomen poliisilaitos

Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella asui vuoden 2022 lopussa yhteensä 805 108 ihmistä, joista alle 18-vuotiaita oli 146 529 (Tilastokeskus, 31.12.2022).

Sisä-Suomen poliisilaitoksen toiminta-alue (Poliisi.fi)

Sisä-Suomen poliisilaitos toimii Pirkanmaan ja Keski-Suomen kuntien alueella. Sisä-Suomen poliisilaitoksen pääpoliisiasema sijaitsee Tampereella. Muut Sisä-Suomen poliisilaitoksen poliisiasemat sijaitsevat Nokialla, Sastamalassa, Kangasalla, Orivedellä, Ikaalisissa, Jyväskylässä, Jämsässä, Joutsassa, Mänttä-Vilppulassa, Virroilla, Keuruulla, Äänekoskella, Saarijärvellä ja Viitasaarella. Sisä-Suomen poliisilaitos toimii yhteensä 45 kunnan alueella. (Poliisi.fi)

2 NUORET RIKOKSENTEKIJÖINÄ

2.1 Nuori rikoksentekijä

Nuoreksi rikoksentekijäksi katsotaan 15–20-vuotias henkilö. Rikosvastuu alkaa 15-vuotiaana. Alle 15-vuotiaan tekemän rikoksen esitutkinta päätetään rikosoikeudellisen vastuun puuttumisen seurauksena. 15–20-vuotiaan rikoksesta epäillyn ikä otetaan huomioon, kun arvioidaan hänen syyllisyytään ja rikoksen seurauksia. Samalla arvioidaan myös nuoren rikoksesta epäillyn sosiaalista tilannetta, ja arvioinnin tarkoituksena on tukea nuoren pääsemistä rikoksettomaan elämään. (Poliisi.fi- Nuori rikoksentekijä, n.d)

Kun alle 15- vuotiaan epäillään syyllistyneen rikolliseen tekoon, voidaan esitutkinta suorittaa erikseen määritellyistä syistä. Tällöin esitutkinnassa selvitetään kunkin epäillyn kohdalla Esitutkintalain

mukaan esitutkinnassa selvittävät seikat. Näiden seikkojen selvittäminen saattaa olla merkityksellistä muiden tahojen rikosoikeudellisen vastuun taikka siviilioikeudellisen vastuun selvittämiseksi. (Rantaeskola 2019, 106)

Alle 15-vuotiaan tekemäksi epäillyn rikollisen teon vuoksi suoritetaan tarvittaessa esitutkinta. Esitutkinta voidaan suorittaa sen selvittämiseksi, onko yli 15-vuotias henkilö ollut mukana teossa. Asianomistajan pyynnöstä esitutkinta voidaan suorittaa hänen vahingonkorvausoikeutensa toteuttamiseksi tai rikollisella teolla menetetyn omaisuuden takaisin saamiseksi. Esitutkinta voidaan suorittaa, vaikka asianomistaja ei asiassa vaatisikaan rangaistusta asianomistajarikoksessa. Esitutkinta voidaan suorittaa epäillyssä rikollisessa teossa menettämisseuraamuksen edellytysten selvittämiseksi. Esitutkinta voidaan suorittaa myös epäiltyyn kohdistuvien lastensuojellisten toimenpiteiden tarpeiden selvittämiseksi taikka muun epäillyn lapsen etuun liittyvän seikan vuoksi. (Rantaeskola 2019, 106)

Esitutkinnassa alaikäistä eli alle 18-vuotiasta edustaa hänen huoltajansa taikka erikseen määrätty edunvalvoja. Alaikäistä tulee kohdella sen mukaisesti, mikä on hänen ikänsä ja millaiset edellytykset alaikäisellä on hoitaa asiaansa. Alaikäisen rikoksesta epäillyn huoltajat ovat usein mukana alaikäisen asiaa hoidettaessa, kuten kuulusteluissa. Huoltajan läsnäolon tarvetta arvioidaan tapauskohtaisesti esitutkinnan aikana. Mikäli alaikäisen henkilön huoltaja ole läsnä kuulusteluissa, niin silloin on usein mukana sosiaalitoimen henkilökuntaa. (Poliisi.fi- Nuoririkoksenteijä, n.d)

Rikollisesta teosta epäillyn huoltaja, muu laillinen edustaja tai edunvalvoja käyttää puhevaltaa asiassa. Alle 15-vuotias rikollisesta teosta epäilty kertoo kuitenkin itse tapahtumista. Esitutkinnassa 15-vuotta täyttänyt, mutta alle 18-vuotias käyttää itse rikosasiassa puhevaltaa, mikäli hän on syyntakeinen. Ikänsä puolesta 15–17-vuotias on kuitenkin vajaavaltainen, jonka vuoksi myös huoltajalla, edunvalvojalla taikka muulla laillisella edustajalla on oikeus käyttää alaikäisen ohella itse näistä puhevaltaa asiassa. Tämä tarkoittaa sitä, että alaikäinen kertoo itse tapahtumista esitutkinnassa, samalla tavalla kuin täysi-ikäinenkin henkilö. (Rantaeskola 2019, 107)

Käytännössä alaikäisen edustajan mahdollisuus käyttää puhevaltaa rajoittuu kannanottamiseen rikosepäilystä, asiaan hankitun selvityksen ja näytön asianmukaisuudesta rikosepäilyä tukevan ja vastaan esitetystä osilta. Edustajan puhevallan käyttöön kuuluvat myös kysymykset esitutkintatoimenpiteiden riittävydestä sekä niiden asianmukaisuudesta. Edustajan oikeus on ottaa myös kantaa esitettyihin yksityisoikeudellisiin vaatimuksiin. (Rantaeskola 2019, 107)

2.2 Nuorten ryöstö- ja pahoinpitelyrikokset Suomessa viime vuosina

Alle 21-vuotiaat rikoksesta epäillyt ovat lisääntyneet ryöstö ja pahoinpitelyrikoksissa vuodesta 2019 eteenpäin. Kasvua on tapahtunut kaikissa ikäryhmissä. Tilastokeskuksen mukaan poliisin selvittämissä ryöstörikoksissa 15–17-vuotiaiden epäiltyjen määrä kasvoi lähes 58 prosenttia vuonna 2022. Ryöstörikoksissa alle 15-vuotiaita epäiltyjä oli 269 ja määrä kasvoi peräti 136 prosenttia vuodesta 2021. Pahoinpitelyrikosten kohdalla kasvu ei ole niin suurta kuin ryöstöissä. Alle 15-vuotiaiden pahoinpitelyrikoksesta epäiltyjen määrä kasvoi 23 prosenttia ja 15–17-vuotiaiden epäiltyjen määrä 7,5 prosenttia. (stat.fi 2023)

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla kolmanneksessa 15–17-vuotiaiden pahoinpitelyistä ja ryöstöistä oli kolme tai useampia epäiltyjä. Muulla maassa osuus oli ainoastaan 12 prosenttia. Vuoteen 2022 mennessä ero oli kaventunut pääkaupunkiseudun ja muun Suomen välillä. Kolme tai useampi epäilty oli pääkaupunkiseudulla 21 % ja muualla 15 % tapauksia. 18–20-vuotiailla ryöstö ja pahoinpitelyrikoksissa tekijöiden määrä rikostapausta kohden on hieman pienempi, noin 1,5 tekijää tapausta kohden. Tässä ikäryhmässä ei ole merkittäviä eroja pääkaupunkiseudun ja muun Suomen välillä (stat.fi 2023)

Vuonna 2022 Alle 18-vuotiaiden epäiltyjen tekemien ryöstörikosten käsittelyn keston keskiarvo oli tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan vajaat 160 päivää ja mediaani 89 päivää. Pahoinpitelyjen käsittelyn keskiarvo alle 18-vuotiaiden epäiltyjen kohdalla oli noin 170 päivää ja keskiarvo 105 päivää. (stat.fi 2023)

2.3 Rangaistukset

Rikoslaki (39/1889) 6 luvussa säädetään rangaistuksen määräämisestä. Rikoslain 6 luvun 1 § on säädetty, että yleisiä rangaistulajeja ovat rikesakko, sakko, ehdollinen vankeus, yhdyskuntapalvelu, valvontarangaistus ja ehdoton vankeus. Näiden lisäksi erityinen rangaistus alle 18-vuotiaana tehdystä rikoksesta on nuorisorangaistus. Lisäksi erityinen rangaistus vakavan rikoksen uusineelle on Rikoslain 2 c luvun 11 §:n nojalla tuomittava yhdistelmä rangaistus. Tässä luvussa käsitellään nuoria koskevia rangaistuksia, niiden tuomitsemista sekä toimenpiteistä luopumista.

2.3.1 Nuorisorangaistus

Nuorisorangaistus sisältyy rikoslakiin ja se on erityinen alle 18-vuotiaille tarkoitettu rangaistus. 15–17-vuotiaana rikokseen syyllistyneelle nuorelle voidaan määrätä tuomioksi nuorisorangaistus. Nuorisorangaistus annetaan tuomioksi silloin, jos sakko katsotaan riittämättömäksi rangaistukseksi, mutta ehdoton vankeus olisi liian ankara seuraamus. Nuorisorangaistus on ankaruudeltaan rinnastettavissa ehdolliseen vankeuteen. (www.rikosseuraamus.fi)

Tuomioistuin voi tuomita nuorisorangaistusta neljästä kuukaudesta yhteen vuoteen. Nuorisorangaistuksen toimeenpanijana on Rikosseuraamuslaitos. Nuorisorangaistukseen voidaan tuomita, jos nuorisorangaistuksella voidaan edistää nuoren sosiaalista selviytymistä ja ehkäistä hänen syyllistymistään uusiin rikoksiin. Nuorisorangaistus muodostuu valvonnasta, sosiaalista toimintakykyä parantavista tehtävistä ja ohjelmista. Nuorisorangaistukseen saattaa kuulua myös työelämään ja työhön perehtymistä. Nuorisorangaistuksen aikana nuoren rikosentekijän valvojana toimii Rikosseuraamuslaitoksen virkamies. Jokaisen nuorisorangaistuksen sisältö määritellään yksilöllisesti tuomioistuimen vahvistamassa rangaistusajan suunnitelmassa. Nuorisorangaistuksen sijasta voi tuomioistuin määrätä myös muun rangaistuksen. (www.rikosseuraamus.fi)

Mikäli nuori ei noudata nuorisorangaistuksen ehtoja, kuten nuori ei aloita nuorisorangaistuksen suorittamista, nuori jättää nuorisorangaistuksen kesken tai ei ojentu annetusta varoituksesta tai muuten rikkoo tahallaan ja törkeästi laissa säädettyjä velvollisuuksiaan, on Rikosseuraamuslaitoksen velvollisuus viedä nuorisorangaistus syyttäjän ja tuomioistuimen käsiteltäväksi. (www.rikosseuraamus.fi)

2.3.2 Sakko

Rikoslain 2a luvun 8 §:ssä säädetään rikesakosta. Rikoslain mukaan rikesakko on summaltaan kiinteä ja sakkoa lievempi varallisuusrangaistus. Rikesakko on myös eräiden rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi säädetty rikesakkorikkomuksista annetulla lailla (986/2016). Rikoslaisissa on säädetty, ettei rikesakkoa voida muuntaa vankeudeksi.

Rikoslain 2 a 1§ säädetään päiväsakon lukumäärästä. Rikoslain mukaan sakko tuomitaan päiväsakkoina, ja niiden vähimmäismäärä on yksi päiväsakko ja suurin mahdollinen määrä on 120 päiväsakkoa.

Rikoslain 2 a luvun 1 § taas säädetään päiväsakon rahamäärästä. Sen mukaan päiväsakon rahamäärän tulee olla kohtuullinen sakotettavan maksukykyyn nähden. Lain mukaan kohtuullisena päiväsakon rahamääränä pidetään yhtä kuudeskymmenesosaa sakotettavan keskimääräisestä kuukausitulosta, josta on vähennetty verot ja maksut sekä peruskulutusvähennys. Sakotettavan elatusvelvollisuus voi alentaa päiväsakon suuruutta. (Rikoslaki 39/1889)

Tuomioistuin voi tuomita ehdollisen vankeuden ohessa sakkoa, jotka tuomitaan päiväsakkoina. Sakko tulee maksettavaksi ehdollisen vapausrangaistuksen lisäksi tuomittavalle. Sakko tuomitaan siinä tapauksessa, mikäli ehdollista rangaistusta pidetään liian lievänä rangaistuksena rikoksesta. (Rikosseuraamuslaitos nuorten oikeusopas s.13-14)

2.3.3 Vankeusrangaistukset

Rikoslain 2 b luvussa säädetään ehdollisesta vankeusrangaistuksesta. Sen mukaan, kun vankeus tuomitaan ehdollisena, rangaistuksen täytäntöönpano lykkääntyy koeajaksi. Ehdolliseen vankeuteen tuomittaessa koeaika on vähintään vuoden ja enintään kolme vuotta. Ehdollisen vankeuden koeaika alkaa heti tuomion antamisesta.

Rikoslain 2 c luvussa säädetään vankeudesta. Rikoslain 2 c luvun 1 § mukaan vankeusrangaistukseen sisältyy vapauden menetys tai vapauden rajoittaminen. 2 § määrittelee, että vankeutta määrätään joko määräajaksi tai elinkautiseksi.

Enintään kahden vuoden pituinen vankeusrangaistus voidaan määrätä ehdolliseksi. Sen ohessa voidaan tuomita sakkoa tai yhdyskuntapalvelua. Nuori rikoksen tekijä eli alle 21-vuotiaana rikoksen tehnyt voidaan tuomita ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan. Tällöin ehdollisen vankeuden täytäntöönpano lykkäytyy koeajaksi, joka on vähintään vuoden ja pisimmillään kolme vuotta. Jos tuomittu koeaikana tekee uuden rikoksen, josta olisi tuomittava ehdotonta vankeutta, voi tuomioistuimien määrätä ehdollisen rangaistuksen täytäntöön pantavaksi. (Rikosseuraamuslaitos, Nuoren oikeusopas s.15-16)

2.3.4 Yhdyskuntapalvelus

Yhdyskuntapalvelua voidaan tuomita, jos rikoksesta tuomitaan enintään 8 kuukauden vankeusrangaistus ja voidaan olettaa syytetyn suoriutuvan siitä. Yhdyskuntapalvelukseen tuomitseminen vaatii myös syytetyn suostumuksen. Vankeusrangaistuksen sijaan voidaan tuomita rangaistukseksi yhdyskuntapalvelua 20–200 tuntia. Yhdyskuntapalvelua voidaan määrätä myös enintään 90 tuntia oheisrangaistukseksi yli vuoden pituisen ehdollisen vankeusrangaistukseen. Yhdyskuntapalvelus tarkoittaa sitä, että tuomittu tekee yleishyödyllistä työtä vapaa-aikanaan. (Rikosseuraamuslaitos Nuoren oikeusopas, s.16-17)

2.3.5 Valvontarangaistus

Valvontarangaistus on rikosentekijälle määrättävä rangaistusmuoto, jossa rikoksen tekijä ei joudu vankilaan, mutta hänen liikkumistaan valvotaan esimerkiksi sähköisellä paikannuksella (Rikosseuraamuslaitos, Nuoren oikeusopas s.13). Rikoslain 6 luvun 11 § mukaan rikosentekijä, joka tuomitaan enintään kuuden kuukauden pituiseen ehdottomaan vankeusrangaistukseen, voidaan tuomita sen sijasta samanpituisen valvontarangaistukseen.

Rikoslain mukaan edellytyksenä valvontarangaistukseen määräämisessä on, että rikosentekijää ei voida erikseen määritellyistä syistä tuomita yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistuksen tuomit-

semiselle ei ole aikaisemmin tuomituista valvontarangaistuksista tai ehdottomista vankeusrangaistuksista eikä kysymyksessä olevan rikoksen laadusta aiheutuvaa estettä. Valvontarangaistukseen voidaan määrätä myös siinä tapauksessa, jos valvontarangaistuksen tuomitsemista tulee pitää perusteltuna rikosentekijän sosiaalisten valmiuksien ylläpitämiseksi tai edistämiseksi. Valvontarangaistuksen tuomitsemisen edellytyksenä on, että rikosentekijä on antanut suostumuksensa rangaistuksen tuomitsemiseen valvontarangaistuksena ja, että hänen kanssaan samassa asunnossa asuvat täysi-ikäiset ovat suostuneet valvontarangaistuksen täytäntöönpanoon kyseisessä asunnossa.

2.3.6 Rangaistuksen määräämisestä

Rikoslain 6 luvun 8§ ensimmäisessä kohdassa säädetään, mikäli rikoksen tekijä on rikoksen teko hetkellä alle 18-vuotias, on se itsessään rangaistuksen yleinen lieventämisperuste, joten nuoren rikosentekijän kohdalla rangaistusta mitataan aina lievennetyllä rangaistusasteikolla. Rikoslain 6 luvun 8§ mukaan määrättäessä rangaistusta alaikäiselle saadaan silloin tuomita enintään kolme neljännestä rikoksesta säädetyn vankeus- tai sakkorangaistuksen enimmäismäärästä ja vähintään rikoksesta säädetyn rangaistuslajin vähimmäismäärän. Niissä tapauksissa, kun rikoksesta voisi seurata elinkautinen vankeus, enimmäisrangaistus sen sijasta on 12- vuotta vankeutta ja vähimmillään rangaistus voi olla kaksi vuotta vankeutta.

2.3.7 Toimenpiteistä luopuminen

Laissa oikeudenkäynnistä rikosasioissa 1 luvun 7 § toisessa kohdassa säädetään, että syyttäjä saa jättää syytteen nostamatta epäilystä rikoksesta, jossa epäilty on ollut rikoksen teko hetkellä alaikäinen ja mikäli rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa tai enintään 6 kuukautta vankeutta ja teon katsotaan johtuneen ennemminkin ymmärtämättömyydestä tai harkitsemattomuudesta kuin piittaamattomuudesta lain kieltoja ja käskyjä kohtaan.

Rikoslain 6 luvun 12 § toisen kohdan mukaan tuomioistuin saa jättää rangaistukseen tuomitsematta, mikäli rikos on tehty alle 18-vuotiaana ja mikäli teon katsotaan johtuneen ymmärtämättömyydestä tai harkitsemattomuudesta.

3 PAHOINPITELY- JA RYÖSTÖRIKOKSET

3.1 Pahoinpitelyrikokset

Pahoinpitelyssä on yleiskielellisesti kyse ruumiillisesta väkivallasta, jolla loukataan toisen ruumiillista koskemattomuutta. Pahoinpitelyksi katsotaan esimerkiksi töniminen, läpsiminen, pureminen ja ja potkiminen. (Frände 2023, s.247)

Pahoinpitely muuttuu usein törkeäksi pahoinpitelyksi, jos teosta uhrille syntyneet vammat ovat hengenvaaralliset tai pahoinpitely on toteutettu erityisen raa'alla tai julmalla tavalla. Pahoinpitely muuttuu useasti törkeäksi pahoinpitelyksi myös tilanteissa, joissa teossa on käytetty ampuma-asetta tai teräasetta. Törkeästä pahoinpitelystä rangaistuksena on vankeutta vähintään yksi vuosi ja enintään 10 vuotta. (Poliisi.fi)

Lieväksi pahoinpitelyksi katsotaan usein esimerkiksi pienet huitaisut ja tönäisytyt, eli sellaiset teot, joiden seurauksena uhrille on aiheutunut vähäisiä vammoja tai vammoja ei juurikaan ole. Lievästä pahoinpitelystä rangaistuksena on sakko. (Poliisi.fi)

Rikoslain 21 luvussa säädetään lievästä pahoinpitelystä, pahoinpitelystä, sekä törkeästä pahoinpitelystä.

3.1.1 Pahoinpitely

Pahoinpitely on määritelty rikoslain 21 luvun 5 pykälässä seuraavalla tavalla:

”Joka tekee toiselle ruumiillista väkivaltaa tai tällaista väkivaltaa tekemättä vahingoittaa toisen terveyttä, aiheuttaa toiselle kipua tai saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan, on tuomittava pahoinpitelystä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi”

”Yritys on rangaistava”

Ruumiillisella väkivallalla tarkoitetaan sellaisia toimia, joilla loukataan toisen ruumiillista koskemattomuutta ja joka voi aiheuttaa toiselle vamman tai muilla tavoin vahingoittaa toisen terveyttä. Tavanomaisia tekotapoja ovat esimerkiksi nyrkillä lyöminen ja potkiminen, mutta tunnusmerkistö voi täytyä myös tönimisestä, riuhtomisesta ja tukistamisesta. Korkein oikeus käsitteli vuonna 2021 tapausta, jossa henkilö tuomittiin kolmestatoista aviopuolisonsa tekoaikana 7–9 vuotiaaseen lapseen kohdistuneesta pahoinpitelystä. Teot olivat sijoittuneet vuosien 2014–2017 ajalle. Henkilö oli muun muassa lyönyt lasta avokämmenellä kasvoihin, pitänyt tätä hiuksista kiinni ja tukistanut, sekä lyönyt matkapuhelimen laturilla jalkoihin (KKO 2021:82).

Terveyden vahingoittaminen ruumiillista väkivaltaa tekemättä tarkoittaa sitä, että toisen terveydelle aiheutuu teosta merkityksellisiä negatiivisia muutoksia. Tämä käsittää muun muassa teot, joissa ei ole käytetty ruumiillista väkivaltaa, mutta joiden seurauksena uhrille koituu psyykkisiä oireita, esimerkiksi mielenterveyden häiriöitä (Frände 2018, s. 253).

Kivun aiheuttaminen ruumiillista väkivaltaa tekemättä liittyy yleensä terveyden vahingoittamiseen, mutta on mahdollista, että se ilmenee myös ainoana seurauksena. (Frände 2018, s.253)

Korkein oikeus katsoi kahden henkilön syyllistyneen pahoinpitelyyn tapauksessa, jossa vanhemmat olivat ruumiillista väkivaltaa tekemättä vahingoittaneet poikansa terveyttä antamalla tälle esimerkiksi niukasti ravintoa, pakottamalla lapsen syömään ja nukkumaan lattialla ja jättäneet huolehtimatta pojan atooppisen ihon hoidon siinä määrin, että poika oli raapinut itselleen lukuisia haavoja eri puolille vartaloa (KKO 2021:54).

Pahoinpitelyyn syyllistyy myös, mikäli saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan ruumiillista väkivaltaa tekemättä. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi huumausaineiden tai lääkkeiden avulla täytettyä tekoa. Korkeimman oikeuden ratkaisussa KKO 1994:10 vastaaja tuomittiin pahoinpitelystä ja varkaudesta, sillä vastaaja oli saattanut asianomistajan tiedottomaan tilaan sekoittamalla lääkkeitä tämän olueen ja tämän jälkeen anastanut asianomistajan omaisuutta. (KKO 1994:10)

Pahoinpitelyn yritys on rangaistava teko.

3.1.2 Törkeä pahoinpitely

Pahoinpitelyn törkeä tekemuoto vaatii rikoslain mukaan täytyäkseen pahoinpitelyn lisäksi yhden kolmesta kvalifointiperusteesta, sekä pahoinpitelyn on oltava myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

Törkeä pahoinpitely on määritelty rikoslain 21 luvun 6 pykälässä seuraavasti:

”Jos pahoinpitelyssä

1) aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila,

2) rikos tehdään erityisen raa’alla tai julmalla tavalla tai

3) käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikosentekijä on tuomittava törkeästä pahoinpitelystä vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava”

Jotta pahoinpitely olisi törkeä, tulisi vähintään yhden kolmesta kvalifointiperusteesta täytyä, sekä pahoinpitelyn tulisi olla myös kokonaisuutena arvostellen törkeä (Frände 2018, s.255).

Ensimmäisenä kvalifiointiperusteena on pykälässä kirjattuna vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila.

KKO 2020:80 ratkaisussa on pohdittu vaikean ruumiinvamman sisällöllistä merkitystä ja todettu, että jotta vamma voidaan pitää vaikeana, niin sillä täytyy olla haitallinen vaikutus uhrin elämän laatuun tai toimintakykyyn merkittävän ajanjakson ajan.

Hengenvaarallinen tila vaatii toteutuakseen konkreettista hengenvaarallista tilaa. KKO 1998:1 ratkaisun mukaan pelkkä hengenvaarallisella tavalla toteutettu rikos ei riitä määritelmän toteutumiseen, vaan hengenvaarallisen tilan määritelmän toteutuminen edellyttää toteutunutta hengenvaarallista tilaa.

Toinen kvalifiointiperuste törkeässä pahoinpitelyssä on pahoinpitelyrikoksen tekeminen erityisen raa'alla tai julmalla tavalla.

Raaka tekotapa voi olla esimerkiksi päähän potkimista, kun taas puolustuskyvyttömään kohdistunut pahoinpitely katsotaan lähtökohtaisesti julmaksi. Julmuusarviointiin vaikuttavat lisäksi muutkin seikat, kuten pahoinpitelyn tekotapa, uhrin ja tekijän asema, sekä teko-olosuhteet (Frände 2023, s.253-254).

Kolmantena kvalifiointiperusteena on, että pahoinpitelyn toteuttamiseen käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista esinettä.

Lain esitöissä mainitaan, että ampuma-aseeseen rinnastettavia hengenvaarallisiksi välineiksi kuuluisivat esimerkiksi pommit, myrkylliset tai tukahduttavat kaasupanokset, sekä räjähteet. (HE 66/1988 vp. s.99)

Teräaseisiin rinnastettaviin hengenvaarallisiin välineisiin lukeutuvat esimerkiksi nyrkkiraudat sekä lyömäaseet, jotka on valmistettu esimerkiksi ketjusta, kaapelista tai metalliputkesta. (Frände 2023, s.257)

Jotta tekijä voidaan tuomita törkeästä pahoinpitelystä, on pahoinpitelyn oltava myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Kokonaisuustörkeysarvioinnilla tarkoitetaan sitä, että asiassa punnitaan rikoksen kokonaistörkeyttä puoltavia ja sitä vastustavia seikkoja. Kokonaistörkeyteen vaikuttavia seikka on esimerkiksi se, jos rikoksella täytetään useampi kvalifiointiperuste. Rikos voi olla esimerkiksi niin raa'alla tavalla toteutettu, että vähempikin olisi riittänyt toteuttamaan kvalifiointiperusteen. Tällöin niin sanottu "ylimenevä" osuus voidaan käyttää puoltamaan rikoksen kokonaistörkeyttä. (Frände 2023, s.239-240)

3.2 Ryöstörikokset

Ryöstön tunnusmerkistö eroaa varkauden tunnusmerkistöstä siinä määrin, että ryöstö sisältää ihmiseen kohdistuvaa väkivaltaa tai väkivallan uhkaa. Laissa ei erikseen ole määritelty ryöstölle lievää tekomuotoa, vaan lievemmissä tapauksissa tekijä tuomitaan rikoksista, joita teko pitää sisällään, kuten varkaudesta ja lievästä pahoinpitelystä (Poliisi.fi).

Rikoslain 31:1 ja 31:2 säädetään ryöstöstä ja törkeästä ryöstöstä.

3.2.1 Ryöstö

Ryöstö on määritelty rikoslain 31 luvun 1 pykälässä seuraavasti:

”1) Joka käyttämällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai uhkaamalla välittömästi käyttää sellaista väkivaltaa toisen hallusta anastaa tai ottaa luvattomasti käyttöön toisen irtainta omaisuutta taikka

2) Sellaista väkivaltaa tai uhkausta käyttämällä pakottaa toisen luopumaan taloudellisesta edusta, johon rikosentekijällä tai sillä, jonka puolesta hän toimii, ei ole laillista oikeutta.

*On tuomittava ryöstöstä vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi
Yritys on rangaistava*

Ryöstöstä tai sen yrityksestä tuomitaan myös se, joka 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta anastamisesta tai käyttöön ottamisesta verekseltään tavattuna käyttämällä siinä tarkoitettua väkivaltaa tai uhkausta täyttää tai yrittää täyttää rikoksen taikka pitää tai yrittää pitää siten ottamansa omaisuuden”

Ryöstösäännöksen toteutumisen edellytyksenä siis on, että henkilö käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa toteuttaakseen tavoitteensa. Tällaisella toiseen kohdistuvalla väkivallalla tai sen uhalla tarkoitetaan sitä, että toisen henkilön ruumiilliseen koskemattomuuteen kajotaan fyysisellä voimankäytöllä (Frände 2018, s 571). Esimerkiksi A:ta ei tuomittu ryöstöstä tapauksessa, jossa A sekoitti B:n juomaan lääkkeitä sillä seurauksella, että B menetti juoman juomisen seurauksena tajuntansa, jonka jälkeen A anasti B:ltä omaisuutta. Syyte ryöstöstä hylättiin, sillä A ei ollut käyttänyt B:tä kohtaan lain määrittelemää henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa. Sen sijaan A tuomittiin törkeästä varkaudesta ja törkeästä pahoinpitelystä (KKO 1994:10).

Ryöstö ei vaadi toteutuakseen sitä, että väkivaltaa tai sen uhkaa kohdistetaan juurikin siihen henkilöön, jonka vastarinta halutaan murtaa, vaan väkivalta tai sen uhka voidaan kohdistaa myös kolmanteen henkilöön, jotta ryöstön uhrin vastarinta saadaan murtumaan. (Frände 2018, s.571)

3.2.2 Törkeä ryöstö

Törkeästä ryöstöstä säädetään rikoslain 31 luvun 2 pykälässä seuraavalla tavalla:

”Jos ryöstössä

1) aiheutetaan tahallisesti toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila,

2) rikos tehdään erityisen raa’alla tai julmalla tavalla,

3) käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä tai

4) rikos kohdistetaan henkilöön, joka ammattiinsa tai toimeensa kuuluvan työn tai tehtävän vuoksi ei voi itseään tai omaisuuttaan puolustaa,

ja ryöstö on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksenteijä on tuomittava törkeästä ryöstöstä vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.”

Teon ankaroittamisperusteet on lueteltu laissa tyhjentävästi. Tämä tarkoittaa sitä, että jotta henkilö voidaan tuomita törkeästä ryöstöstä, niin teon on täytettävä vähintään yksi kvalifiointiperuste ja tämän lisäksi teon on oltava myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. (Frände 2018, s.591)

Kvalifiointiperusteet ovat viimeistä kohtaa lukuun ottamatta samat, kuin ylempänä törkeässä pahoinpitelyssä. Esimerkkinä törkeästä ryöstöstä otettakoon Korkeimman oikeuden käsittelemä tapaus vuodelta 2021. Tapauksessa kaksi henkilöä olivat käyneet kävelylenkillä olleen miehen kimp- puun kirveellä varustautuneena ja anastaneet tämän matkapuhelimen. Vastaajat olivat potkineet asianomistajaa kylkeen tai selkään ja lyöneet asianomistajaa kirveen hamarapuolella vasemman jalan polveen. Tästä oli aiheutunut asianomistajalle kipua ja murtuma polvilumpioon. Korkein oi- keus piti hovioikeuden tuomion ennallaan ja vastaajat tuomittiin 2 vuoden ja kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen törkeästä ryöstöstä. (KKO:2021:38)

Neljäs ja viimeinen kvalifiointiperuste kohta esiintyy tavallisesti oikeuskäytännössä taksinkuljettajiin kohdistuvien ryöstöjen kohdalla, kuten tapauksessa KKO 1975-II-44, jossa rikoksenteijä oli pistoo- lilla uhaten yrittänyt ottaa vuokra-auton kuljettajalta rahaa.

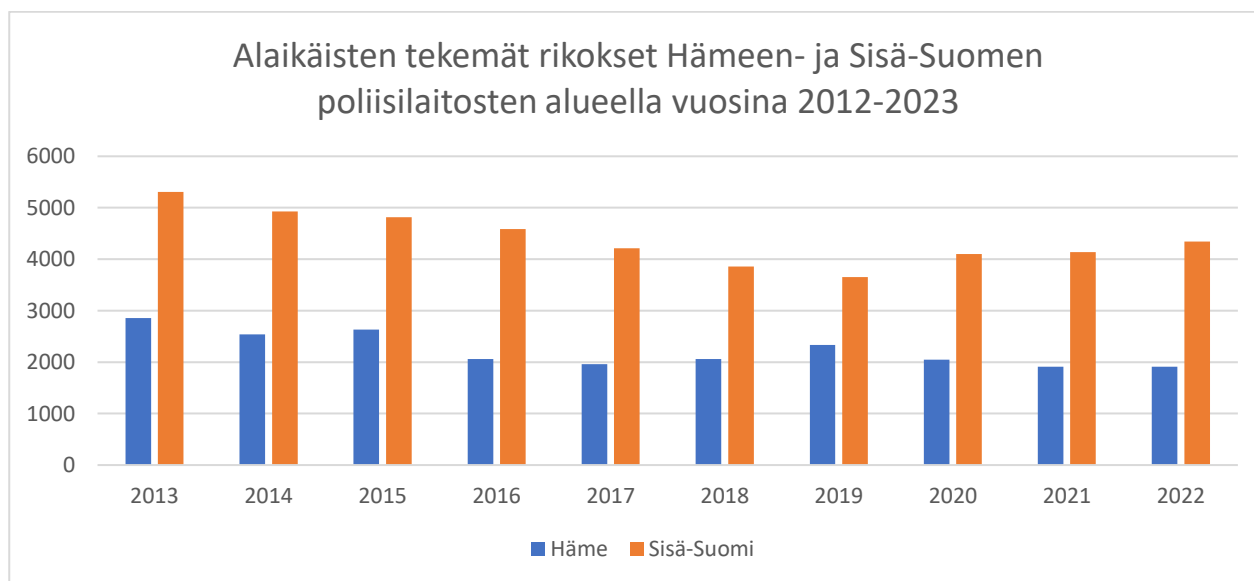
Törkeän ryöstön kokonaistörkeyttä arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota teon toteuttamiseksi käytetyn väkivallan voimakkuuteen, uhkauksen vaarallisuuteen ja ryöstöllä tavoitellun omaisuuden määrään. (Frände 2018, s.594)

4 RIKOSTILASTOT

Rikostilastot on haettu Tilastokeskuksen ylläpitämästä stat.fi-palvelusta, ja ne pohjautuvat vuosien 2013-2022 aikana tapahtuneisiin, selvitettyihin rikoksiin, joissa tekijä on alle 18-vuotias. Tilastokeskus saa tietonsa poliisiasian tietojärjestelmästä Patjasta ja tiedot julkaistaan tilastokeskuksen sivuilla tilastosta riippuen neljä kertaa ja kerran vuodessa. (Stat.fi)

Kaavioissa pystyakselilla on kuvattuna rikosten lukumäärä ja vaaka-akselilla on näkyvissä vuosilu-
vut. Hämeen poliisilaitos on kuvaajassa vasen pylväs ja Sisä-Suomen laitos on kuvaajassa kuvattu oikeanpuolimmaisena. Tilastoissa on mukana ainoastaan selvitettyihin rikoksiin syyllisiksi epäillyt.

4.1 Alle 18-vuotiaiden tekemät rikokset Hämeen- ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueilla

Taulukko 1: Alle 18-vuotiaiden tekemät rikokset Hämeen poliisilaitoksen ja Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella vuosina 2013-2022 (Lähde Stat.fi, 2022)

Yllä olevassa taulukossa on kuvattuna alle 18-vuotiaiden tekemien rikosten kokonaismäärät Kanta-Hämeen ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueilla. Hämeen poliisilaitoksen alueella tapahtuneiden

rikosten määrät on kuvattuna taulukossa vasemmanpuoleisessa pylväässä. Sisä-Suomen alueella tapahtuneiden rikosten määrät ovat kuvattuna taulukossa oikeanpuolimmaisella pylväällä.

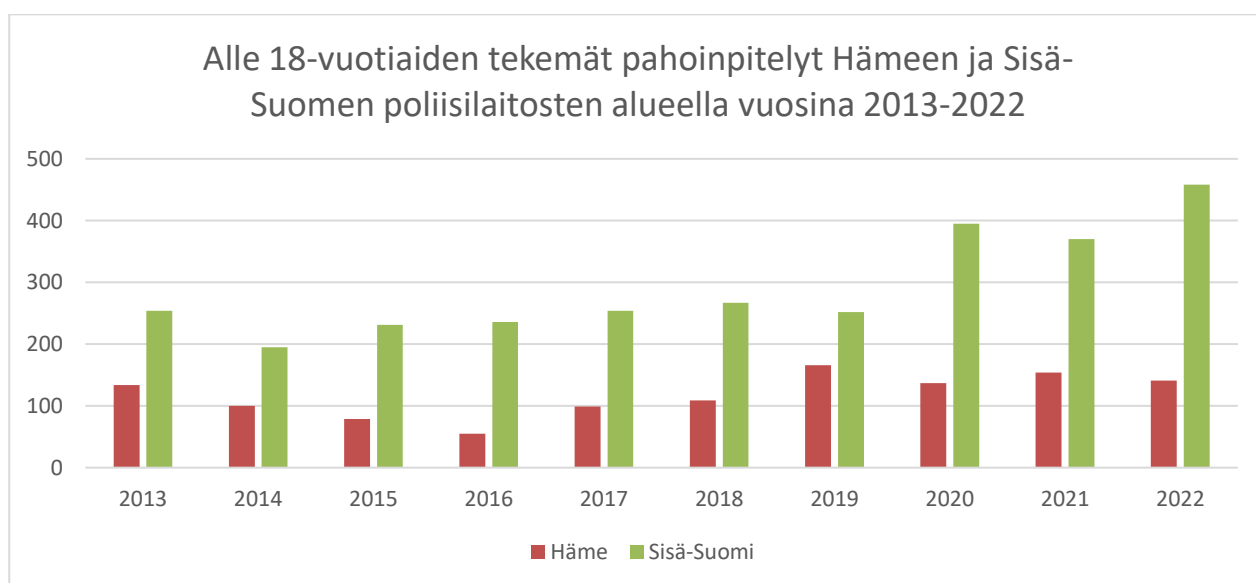
Sisä-Suomen poliisilaitoksella rikosten kokonaismäärät ovat laskeneet vuodesta 2013 aina vuoteen 2019 saakka. Vuonna 2013 Sisä-Suomessa oli rikoksesta epäiltynä 5310 alle 18-vuotiasta.

Vuonna 2019 Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella oli rikoksesta epäiltynä 3654 alle 18-vuotiasta. Tämän jälkeen rikosten kokonaismäärät ovat nousseet vuosi vuodelta ja vuonna 2022 Sisä-Suomen alueella yhteensä 4346 rikoksessa epäiltynä on ollut alle 18-vuotias.

Hämeen poliisilaitoksen alueella rikosten kokonaismäärät ovat laskeneet selvästi verrattuna vuoteen 2013, jolloin alle 18-vuotiaita epäiltyjä rikoksentekijöitä oli 2854 kappaletta.

Hämeen poliisilaitoksen alueella lähivuosien suunta on ollut laskeva alle 18-vuotiaiden tekemien rikosten määrässä. Vuonna 2019 epäiltyjä alle 18-vuotiaita rikoksentekijöitä oli 2333 kappaletta, kun taas vuonna 2022 alle 18-vuotiaita rikoksentekijöitä oli 1913 kappaletta.

4.2 Alaikäisten tekemät pahoinpitelyrikokset

Taulukko 2: Alle 18-vuotiaiden tekemät pahoinpitelyt Hämeen- ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueella viimeisen 10 vuoden aikana. (Lähde: Stat.fi, 2022).

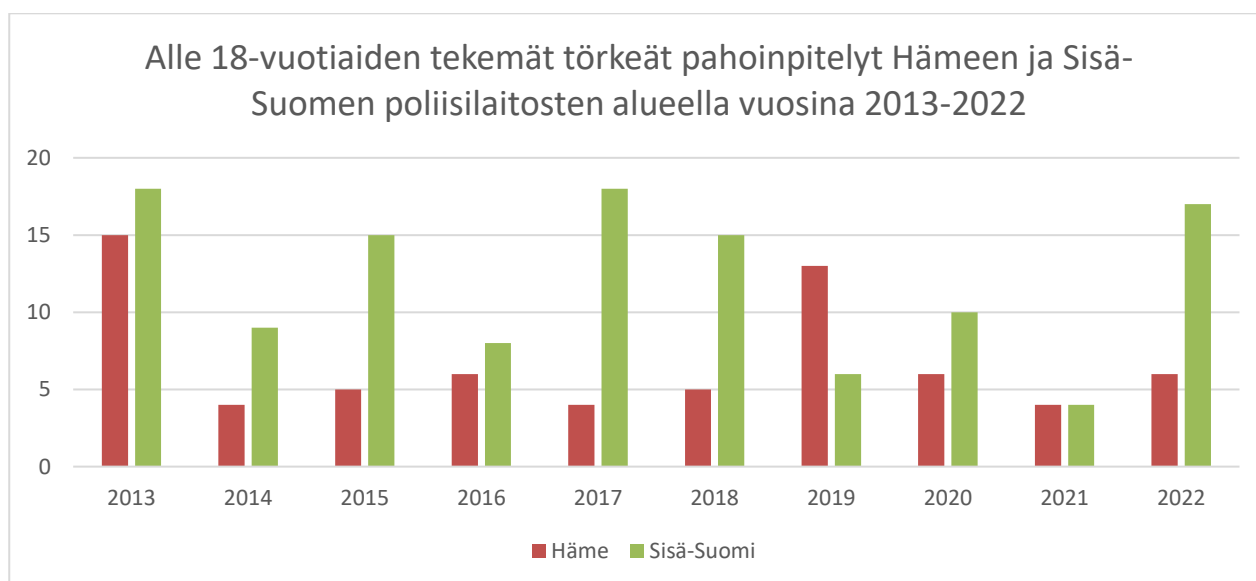
Yllä olevassa taulukossa näkyy alle 18-vuotiaiden tekemät pahoinpitelyrikokset Hämeen- ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueella vuosina 2013–2022.

Viimeisen kymmenen vuoden jaksoa tarkastelemalla Hämeen poliisilaitoksen alueella alle 18-vuotiaiden tekemien pahoinpitelyjen määrä ei ole vuositasolla juurikaan muuttunut. Vuonna 2013 Hämeen poliisilaitoksen alueella pahoinpitelystä epäiltynä oli 134 alle 18-vuotiasta henkilöä. Vuonna 2022 vastaava luku oli 141 henkilöä.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana Hämeen poliisilaitoksen alueella eniten pahoinpitelyitä on ollut vuonna 2019, jolloin rikoksesta epäiltynä oli 166 alle 18-vuotiasta.

Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella pahoinpitelyjen määrät ovat kasvaneet selvästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2013 alle 18-vuotiaiden tekemiä pahoinpitelyitä oli 254 kappaletta ja vuonna 2014 luku oli 195 kappaletta.

Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella pahoinpitelyjen määrässä on ollut nouseva trendi vuodesta 2014 lähtien ja pahoinpitelyjen kokonaismäärä on vuoteen 2014 verrattuna melkein kaksinkertaistunut. Vuonna 2022 pahoinpitelystä epäiltyjä alle 18-vuotiaita oli Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella 458 kappaletta.

Taulukko 3: Alle 18-vuotiaiden tekemät törkeät pahoinpitelyt Hämeen ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueella viimeisen 10 vuoden aikana. (Lähde: Stat.fi, 2022).

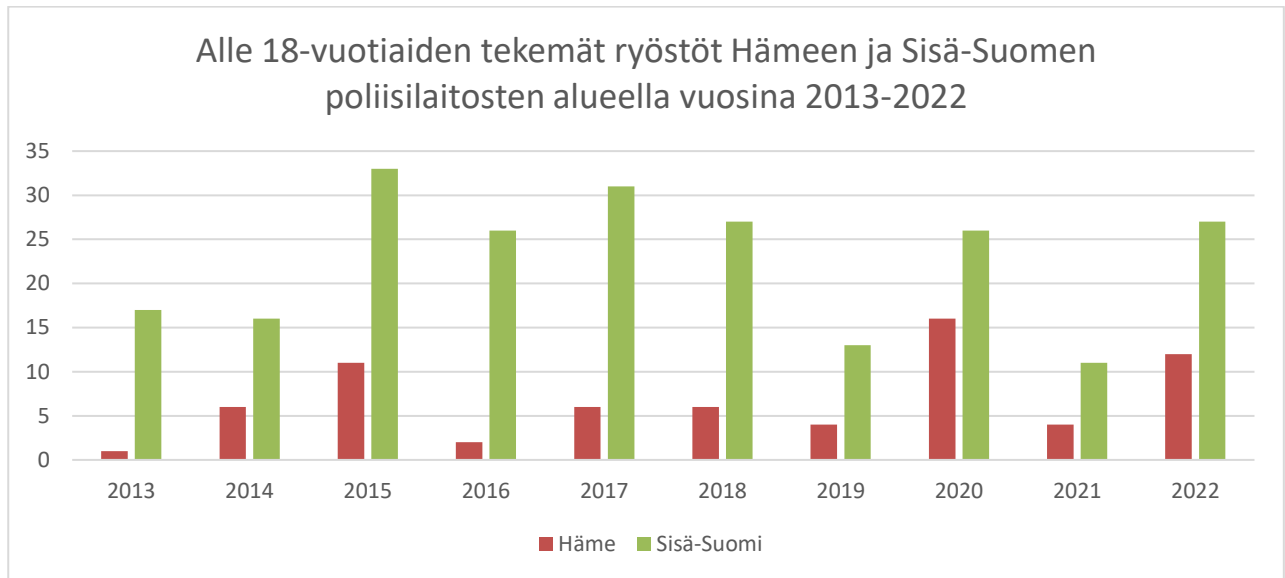
Yllä olevassa taulukossa on kuvattuna alle 18-vuotiaiden tekemät törkeät pahoinpitelyt Hämeen ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueella vuosina 2013–2022.

Hämeen poliisilaitoksen alueella selvät piikit ovat vuosina 2013 ja 2019, jolloin törkeitä pahoinpitelyitä on ollut 15 kappaletta vuonna 2013 ja 13 kappaletta vuonna 2019. Muutoin pahoinpitelyjen määrät ovat vaihdelleet neljästä kuuteen törkeää pahoinpitelyä vuositasolla. Mitään varsinaista nousutrendiä törkeiden pahoinpitelyiden osalta ei ole havaittavissa Hämeen poliisilaitoksen alueella

näiden lukujen perusteella.

Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella eniten pahoinpitelyjä on tapahtunut vuosina 2013 (18 kappaletta), 2017 (18 kappaletta) ja 2022 (17 kappaletta). Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella törkeiden pahoinpitelyjen määrä vuonna 2022 on selvästi suurempi, kuin vuonna 2021, jolloin törkeitä pahoinpitelyitä oli 4 kappaletta.

4.3 Alaikäisten tekemät ryöstörikokset

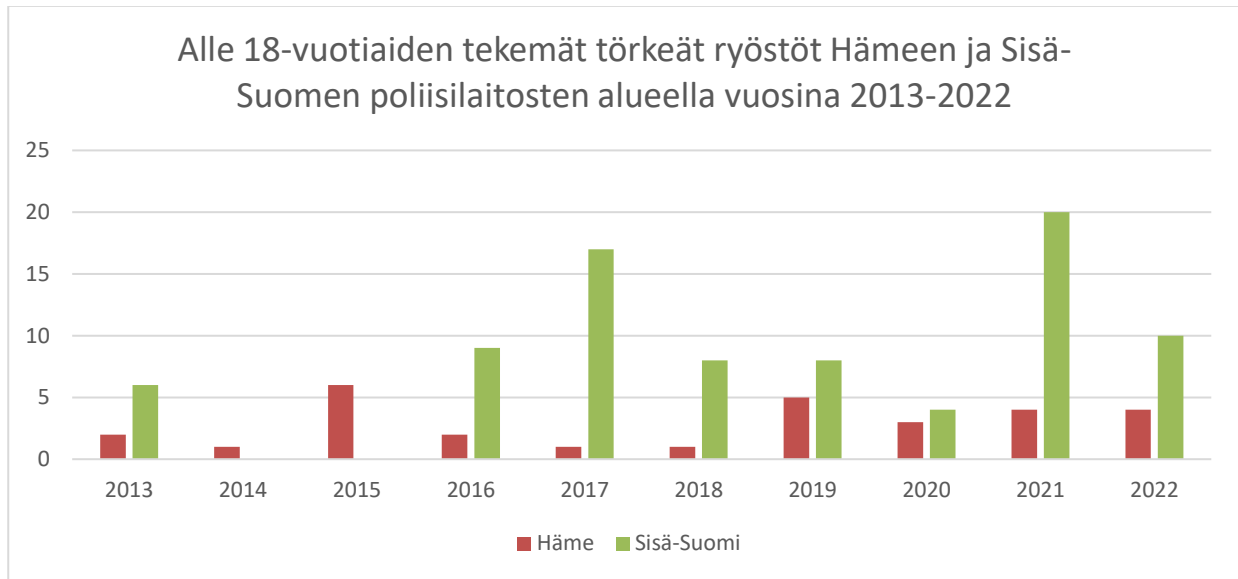

Taulukko 4: Alle 18-vuotiaiden tekemät ryöstöt Hämeen ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueella viimeisen 10 vuoden aikana. (Lähde: Stat.fi, 2022).

Yllä olevassa taulukossa on kuvattuna alle 18-vuotiaiden tekemät ryöstöt Hämeen ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueella vuosina 2013–2022.

Hämeen poliisilaitoksen alueella ryöstöjä on alle 18-vuotiaiden toimesta tapahtunut eniten vuosina 2015 (11 kappaletta), 2020 (16 kappaletta), 2022 (12 kappaletta). Vuonna 2021 alle 18-vuotiaiden tekemiä ryöstörikoksia oli 4 kappaletta, joten siihen verrattuna ryöstöjen määrä kolminkertaistui vuonna 2022.

Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella alle 18-vuotiaiden tekemiä ryöstöjä on tapahtunut eniten vuosina 2015 (33 kappaletta) ja 2017 (31 kappaletta). Vuonna 2018 ja vuonna 2022 ryöstöjä on ollut 27 kappaletta ja vuosina 2016 ja 2020 ryöstöjä on ollut 26 kappaletta. Vuoteen 2021 (11 kappaletta) verrattuna alle 18-vuotiaiden tekemien ryöstöjen määrä yli kaksinkertaistui vuonna 2022 Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella.

Taulukko 5: Alle 18-vuotiaiden tekemät törkeät ryöstöt Hämeen ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueella viimeisen 10 vuoden aikana. (Lähde: Stat.fi, 2022)

Yllä olevassa taulukossa on kuvattuna alle 18-vuotiaiden tekemien törkeiden ryöstöjen määrät Hämeen ja Sisä-Suomen poliisilaitosten alueella vuosina 2013–2022.

Hämeen poliisilaitoksen alueella törkeiden ryöstöjen määrässä ei ole havaittavissa selvää nousua viimeisen 10 vuoden ajanjaksolla. Vuonna 2015 Hämeen poliisilaitoksen alueella on ollut kuusi törkeää ryöstöä, jossa rikoksesta epäilty on ollut alle 18-vuotias. Vuonna 2019 alle 18-vuotias on ollut epäiltynä viidestä törkeästä ryöstöstä. Muina vuosina viimeisen kymmenen vuoden aikana luku on jäänyt alle viiden.

Sisä-Suomen osalta erottuvat vuodet 2017 ja 2021, jolloin törkeiden ryöstöjen määrässä on selvä piikki. Vuonna 2017 Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella on ollut 17 törkeää ryöstöä, jossa rikoksesta epäiltynä on ollut alle 18-vuotias henkilö ja vuonna 2021 törkeitä ryöstöjä on ollut 20 kappaletta. Vuonna 2022 törkeästä ryöstöstä epäiltynä on ollut kymmenen alle 18-vuotiasta henkilöä.

5 TULOSTEN ANALYSOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Hämeen poliisilaitos

Ensimmäinen tutkimuskysymys oli, että ovatko alaikäisten tekemien pahoinpitely- ja ryöstörikosten määrät nousseet vuosien 2013–2022 aikana Hämeen poliisilaitoksen alueella.

Pahoinpitelyjen määrät olivat laskussa vuodesta 2013 (134 kappaletta) vuoteen 2016 (55 kappaletta) saakka. Tästä lähtien pahoinpitelyjen määrät nousivat vuoteen 2019 saakka, jolloin pahoinpitelyjä kirjattiin 10 vuoden aikajaksolla tarkasteltuna ennätysmäärä, 166 kappaletta. Vuonna 2020 pahoinpitelyjä oli 137 kappaletta ja vuonna 2021 pahoinpitelyjä oli 154 kappaletta. Tarkastelujakson viimeisenä vuonna 2022 pahoinpitelyjä oli Hämeen poliisilaitoksen alueella 141 kappaletta.

Vaikka viime vuosien osalta ei ole havaittavissa selkeää noususuhdannetta, niin tarkasteltaessa tarkastelujakson ensimmäistä viittä vuotta 2013-2017 (yhteensä 467 pahoinpitelyä) ja verratessa tätä vuosiin 2018-2022 (yhteensä 707 pahoinpitelyä) voitaneen todeta, että perusmuotoisten pahoinpitelyrikosten määrät ovat nousseet, sillä tarkastelujakson viimeisenä viitenä vuotena kirjattiin pahoinpitelyitä yhteensä 240 kappaletta enemmän, kuin vuosina 2013-2017.

Törkeiden pahoinpitelyjen osalta Hämeen poliisilaitoksen alueella erottuvat vuodet 2013, jolloin kirjattiin 15 törkeää pahoinpitelyä, jossa rikoksesta epäiltynä oli alle 18-vuotias ja 2019, jolloin vastaava luku oli 13 kappaletta. Vuosina 2022, 2020 ja 2016 kirjattiin kuusi törkeää pahoinpitelyä, jossa rikoksesta epäiltynä oli alle 18-vuotias. Muina vuosina luku on jäänyt alle kuuteen.

Tarkastelujakson aikana Hämeen poliisilaitoksen alueella kirjattiin yhteensä 68 kappaletta alle 18-vuotiaiden tekemiä törkeitä pahoinpitelyitä.

Tarkastelujakson ensimmäisenä viitenä vuotena, eli vuosina 2013–2017 kirjattiin sama määrä alaikäisten tekemiä törkeitä pahoinpitelyitä, kuin vuosina 2018-2023, eli 34 kappaletta. Törkeiden pahoinpitelyjen määrissä ei ole viime vuosilta havaittavissa noususuhdannetta Hämeen poliisilaitoksen alueella.

Ryöstöjen osalta Hämeen poliisilaitoksen alueella erottuvat vuodet 2022, 2020 ja 2015. Vuonna 2022 ryöstöjä oli 12 kappaletta, vuonna 2020 vastaava luku oli 16 kappaletta ja vuonna 2015 ryöstöjä oli 11 kappaletta. Selkeää noususuhdannetta ei näidenkään osalta ole havaittavissa viimeisen muutaman vuoden ajalta, mutta verrattaessa vuoden 2022 tilastoa edelliseen vuoteen (neljä kappaletta) voidaan todeta, että ryöstöjen määrä kolminkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna.

Yhteensä ryöstöjä vuosien 2013–2022 aikana Hämeen poliisilaitoksen alueella oli 68 kappaletta. Vuosien 2013–2017 välillä kirjattiin yhteensä 26 kappaletta ryöstöjä, joissa rikoksesta epäiltynä oli alle 18-vuotias. Vuosina 2018–2022 vastaava luku oli 42 kappaletta. Ryöstöjen kokonaismäärät

ovat siis olleet nousussa viimeisten viiden vuoden aikana, mutta vuosittain tilastoissa on isoja eroja.

Vuosina 2013–2022 Hämeen poliisilaitoksen alueella oli yhteensä 29 kappaletta törkeitä ryöstöjä, jossa rikoksesta epäiltynä oli alle 18-vuotias. Vuosien 2013–2017 välillä törkeitä ryöstöjä oli yhteensä 12 kappaletta ja vuosina 2018–2022 vastaava luku oli 17 kappaletta.

Vaikka kokonaisuutena törkeitä ryöstöjä onkin kirjattu enemmän viimeisen viiden vuoden aikana, kuin vuosina 2013–2017, niin tilastossa ei ole viimeisen kahden vuoden aikajaksolla nähtävissä mitään noususuhdannetta.

Alle 18-vuotiaiden tekemien törkeiden ryöstöjen osalta viimeisen kymmenen vuoden aikajaksolla tarkasteltuna törkeitä ryöstöjä on tehty eniten vuonna 2015, jolloin törkeästä ryöstöstä epäiltynä oli yhteensä kuusi alle 18-vuotiasta.

Yhteenvedona voitaneen todeta, että perusmuotoisten pahoinpitelyjen ja ryöstöjen määrät ovat nousseet Hämeen poliisilaitoksen alueella viimeisen kymmenen vuoden tarkastelujaksolla tarkasteltuna.

Törkeiden pahoinpitelyjen ja törkeiden ryöstöjen osalta ei näyttäisi tilastojen mukaan olevan noususuhdannetta Hämeen poliisilaitoksen alueella.

5.2 Sisä-Suomen poliisilaitos

Toisena tutkimuskysymyksenä oli, ovatko alaikäisten tekemien pahoinpitely- ja ryöstörikosten määrät nousseet vuosien 2013–2022 aikana Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella.

Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella oli vuosina 2013–2022 yhteensä 2912 pahoinpitelyä, jossa rikoksesta epäiltynä oli alle 18-vuotias. Vuosina 2013–2017 vastaava luku oli 1170 ja vuosina 2018–2022 pahoinpitelyjä oli 1742 kappaletta.

Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella alle 18-vuotiaiden tekemät perusmuotoiset pahoinpitelyt ovat siis selvästi lisääntyneet viime vuosien aikana. Vuosina 2018–2022 alle 18-vuotiaiden tekemiä perusmuotoisia pahoinpitelyitä oli yhteensä 572 kappaletta enemmän, kuin vuosina 2013–2017. Kymmenen vuoden aikajaksolla tarkasteltuna eniten pahoinpitelyitä tapahtui vuonna 2022, yhteensä 458 kappaletta.

Alaikäisten tekemiä törkeitä pahoinpitelyitä oli Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella vuosina 2013–

2022 yhteensä 120 kappaletta. Vuosina 2013–2017 törkeitä pahoinpitelyitä oli 68 kappaletta ja vuosina 2018–2022 vastaavasti 52 kappaletta.

Kokonaismääriä tarkasteltaessa voitaneen todeta, että vuosina 2013–2017 tehtiin enemmän törkeitä pahoinpitelyitä, kuin vuosina 2018–2022. Siitä huolimatta tilastoissa on nähtävissä selvä piikki vuonna 2022, jolloin alle 18-vuotiaiden tekemiä törkeitä pahoinpitelyitä Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella oli 17 kappaletta. Vastaavasti vuonna 2021 törkeitä pahoinpitelyitä oli 4 kappaletta ja vuonna 2020 kymmenen kappaletta.

Alle 18-vuotiaiden tekemiä ryöstöjä oli Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella vuosina 2013–2022 yhteensä 227 kappaletta. Näistä vuosina 2013–2017 ryöstöjä oli yhteensä 123 kappaletta ja vuosina 2018–2022 vastaavasti 104 kappaletta. Eniten ryöstöjä on tilastojen mukaan ollut vuonna 2015, yhteensä 33 kappaletta.

Ryöstöjen määrissä näyttäisi vuosittain olevan suurtakin vaihtelua, sillä esimerkiksi vuonna 2022 Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella alle 18-vuotiaiden tekemiä ryöstöjä oli 27 kappaletta, kun taas vuonna 2021 vastaava luku oli 11 kappaletta. Vuonna 2020 ryöstöjä oli 26 kappaletta, kun vuonna 2019 ryöstöjä oli 13 kappaletta.

Alle 18-vuotiaiden tekemiä törkeitä ryöstöjä oli Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella vuosina 2013–2022 yhteensä 82 kappaletta. Näistä vuosina 2013–2017 tehtiin yhteensä 32 kappaletta. Vuosina 2018–2022 alaikäisten tekemiä törkeitä ryöstöjä oli yhteensä 50 kappaletta.

Viimeisen kymmenen vuoden aikajaksolla Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella törkeitä ryöstöjä on tehty eniten vuonna 2021, jolloin niitä tehtiin 20 kappaletta. Kymmenen vuoden ajanjaksolta törkeiden ryöstöjen määrässä erottuu myös vuosi 2017, jolloin niitä on tehty 17 kappaletta.

Vuosina 2014 ja 2015 Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella ei kirjattu ainuttakaan alle 18-vuotiaan tekemää törkeää ryöstöä.

Alle 18-vuotiaiden tekemiä törkeitä ryöstöjä on kirjattu 18 kappaletta enemmän vuosina 2018–2022, kuin vuosina 2013–2017. Törkeiden ryöstöjen määrissä näyttää olevan suurta vuosittaista vaihtelua, sillä esimerkiksi vuonna 2021 alle 18-vuotiaiden tekemiä törkeitä ryöstöjä oli 20 kappaletta, kun taas vuonna 2022 vastaava luku oli 10 kappaletta.

5.3 Tutkimuksessa mukana olleiden poliisilaitosten vertailu

Viimeisenä tutkimuskysymyksenä minulla oli, miten Hämeen ja Sisä-Suomen alueella alaikäisten tekemien pahoinpitely- ja ryöstörikosten määrät vertautuvat keskenään?

Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella alle 18-vuotiaiden tekemien rikosten kokonaismäärät olivat laskeneet vuoteen 2019 saakka, jonka jälkeen rikosten kokonaismäärät ovat lähteneet nousuun, kun otetaan huomioon kaikki rikoslain rikosnimikkeet. Hämeen poliisilaitoksella trendi on ollut päinvastainen ja rikosten kokonaismäärät ovat olleet laskussa vuodesta 2019 lähtien, kun tarkastellaan kaikkia rikoslain rikosnimikkeitä.

Tutkimustuloksia tarkastellessa on otettava huomioon, että Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella alle 18-vuotiaiden asukkaiden määrä on yli kaksinkertainen Hämeen poliisilaitoksen alueella asuvien alle 18-vuotiaiden määrään verrattuna. Kuten aiemmin on tullut ilmi, niin Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella asui vuoden 2022 lopussa alle 18-vuotiaita yhteensä 146 529, kun taas Hämeen poliisilaitoksen alueella vastaava luku oli 64 994.

Tutkimustuloksista ja edellä avatuista tilastoista voitaneen todeta, että perusmuotoisten pahoinpitelyrikosten määrät ovat viimeisten vuosien aikana olleet nousussa molemmilla poliisilaitoksilla. Sisä-Suomen poliisilaitoksella tämä nousu on ollut vielä jyrkempää ja pahoinpitelyitä kirjattiin vuonna 2022 ennätysmäärä viimeisen kymmenen vuoden aikajaksolla tarkasteltuna. Hämeen poliisilaitoksen alueella vuosittaiset pahoinpitelyjen määrät ovat pysyneet tasaisempina kymmenen vuoden tarkastelujaksolla

Hämeen poliisilaitoksen alueella kirjattiin tarkastelujakson aikana yhteensä 1174 pahoinpitelyä. Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella kirjattiin vastaavasti melkein kolme kertaa enemmän pahoinpitelyitä, yhteensä 2912 kappaletta.

Törkeitä pahoinpitelyitä Hämeen poliisilaitoksen alueella kirjattiin vuosina 2013-2022 yhteensä 68 kappaletta, kun taas Sisä-Suomen alueella vastaava luku oli 120 kappaletta.

Ryöstöjä Hämeen poliisilaitoksen alueella oli tarkastelujaksolla yhteensä 68 kappaletta, kun Sisä-Suomen alueella vastaava luku oli 227 kappaletta. Molempien poliisilaitosten alueilla ryöstöjen määrä vuonna 2022 oli moninkertainen edellisvuoteen verrattuna.

Törkeitä ryöstöjä Hämeen poliisilaitoksen alueella kirjattiin vuosina 2013-2022 yhteensä 29 kappaletta, kun taas Sisä-Suomen alueella vastaavalla tarkkailujaksolla niitä kirjattiin yhteensä 82 kappaletta.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella alle 18-vuotiaiden tekemiä pahoinpitely- ja ryöstörikoksia tapahtuu määrällisesti huomattavasti enemmän kuin Hämeen poliisilaitoksen alueella.

Alueella asuvien alle 18-vuotiaiden määrään suhteutettuna Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella kirjattiin tarkastelujaksolla selvästi enemmän alle 18-vuotiaiden tekemiä perusmuotoisia pahoinpitelyitä ja ryöstöjä, kuin Hämeen poliisilaitoksen alueella. Myös törkeitä ryöstöjä näyttäisi Sisä-Suomen poliisilaitoksella olevan väkimäärään suhteutettuna enemmän kuin Hämeen poliisilaitoksen alueella.

Sisä-Suomen alueella kirjattiin vajaa kaksinkertainen määrä alle 18-vuotiaiden tekemiä törkeitä pahoinpitelyitä verrattuna Hämeen poliisilaitoksen alueeseen. On kuitenkin otettava huomioon, että Hämeen poliisilaitoksen alueella asui tarkastelujakson lopussa vajaa kaksi kertaa vähemmän asukkaita, kuin Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella. Väkimäärään suhteutettuna tarkastelujakson aikana Hämeen poliisilaitoksen alueella tapahtui siis enemmän törkeitä pahoinpitelyitä, kuin Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella.

Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueen tilastotietoa tarkastellessa voitaneen todeta, että varsinkin törkeitä pahoinpitelyitä ja ryöstöjä alueella tehtiin selvästi enemmän, kuin edellisenä vuotena.

6 TULOSTEN LUOTETTAVUUS JA POHDINTA

Opinnäytetyössä tilastojen lähteenä on käytetty Tilastokeskuksen ylläpitämää stat.fi -palvelua, joka saa rikostilastoihin liittyvät tilastotiedot poliisiasiaan tietojärjestelmästä PATJA:sta. Näitä tilastoja voidaan pitää lähtökohtaisesti luotettavina. Tämän lisäksi opinnäytetyöhön tietoa on etsitty fyysisistä kirjoista ja oikeuskäytännöstä, näitä lähteitä voidaan myös pitää lähtökohtaisesti luotettavina.

Tilastoitujen rikosten määrät olivat osittain pienemmät kuin mitä osasin odottaa. Esimerkiksi törkeiden ryöstöjen osalta ainakin Hämeen poliisilaitoksen alueelta määrät olivat sen verran pieniä, että jopa yksittäiset rikoksenteelijät voivat vaikuttaa huomattavasti tilastoon. Kyseinen törkeiden ryöstöjen vähäinen määrä voi heikentää kyseisen rikosnimikkeen tulosten luotettavuutta varsinkin Hämeen poliisilaitoksen osalta. Vastaavasti esimerkiksi pahoinpitelyjen osalta molemmilla laitoksilla otanta on sen verran suuri, että tuloksia on lähtökohtaisesti pidettävä luotettavina.

On otettava myös huomioon, että tilastoissa on kirjattuna ainoastaan poliisin tietoon tulleet rikokset, joten tilastot eivät välttämättä anna aivan tarkkaa kuvaa rikosten todellisesta määrästä.

Ennen opinnäytetyön toteuttamista odotin, että alle 18-vuotiaiden tekemät pahoinpitely- ja ryöstörikkokset olisivat selvässä nousussa varsinkin Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella. Utuisoinnin perusteella oli tullut se kuva, että pahoinpitely- ja ryöstörikkoksissa olisi selvä piikki varsinkin vuonna 2022.

Uutisoinnin perusteella odotin, että ryöstö- ja pahoinpitelyrikoksia olisi ollut vuonna 2022 jotenkin historiallisen paljon varsinkin Sisä-Suomen alueella. Perusmuotoisten pahoinpitelyrikosten osalta tämä pitikin paikkansa Sisä-Suomen alueella, mutta muiden nimikkeiden osalta viimeisen kymmenen vuoden ajalta löytyy vuosia, jolloin alle 18-vuotiaat ovat tehneet kyseisiä rikoksia enemmänkin.

On kuitenkin mielestäni huolestuttavaa, että molempien poliisilaitosten alueella alle 18-vuotiaiden tekemien ryöstöjen määrä oli edelliseen vuoteen verrattuna moninkertainen. Sinällään uutisointi aiheesta on aiheellista ja kehitys huolestuttavaa, mikäli suunta jatkuu samanlaisena.

Tutkimusta voisi jatkaa perehtymällä tarkemmin esimerkiksi pahoinpitely- ja ryöstörikosten tekotapoihin ja siihen, ovatko kyseiset rikokset tapahtuneet yksityisellä vai julkisella paikalla. Tutkimusta voisi syventää myös haastattelemalla esimerkiksi pitkään poliisintyötä tehneitä poliiseja siitä, että ovatko he havainneet viimeisten vuosien aikana muutosta esimerkiksi nuorison käyttäytymisessä.

6.1 Itsearviointi

Opinnäytetyön aihe valikoitui oman mielenkiinnon perusteella. Nuorten tekemät rikokset ja yleisesti nuorten ongelmat ovat viime vuosina olleet paljon esillä mediassa. Media on luonut osaltaan kuvan, että nuorten tekemät rikokset ovat muuttuneet törkeämmäksi sekä, että ne ovat yleistyneet. Tämän vuoksi kiinnostus tutkia aihetta opinnäytetyössä heräsi.

Opinnäytetyö aloitettiin laatimalla tutkimussuunnitelma ja rajaamalla aihe koskemaan tiettyjä rikosnimikkeitä. Nimikkeiksi valikoitui pahoinpitely, törkeä pahoinpitely, ryöstö sekä törkeä ryöstö. Seuraavaksi valittiin poliisilaitosalueet. Hämeen poliisilaitoksen alue valikoitui ensimmäisenä, koska työharjoittelun suoritin kyseisen laitoksen alueella. Sisä-Suomen poliisilaitosalue valikoitui toiseksi alueeksi, koska se sijaitsee alueellisesti lähellä ja Tampere on etenkin ollut mediassa esillä ryöstörikoksissa.

Opinnäytetyössä on käsitelty niin nuoria rikoksen tekijänä, heidän asemaansa esitukinnassa sekä nuoria rikosentekijöitä koskevaa lainsäädäntöä. Tutkimuksen teoreettisessa osuudessa näitä osia avattiin, jotta nuorten asema rikosprosessissa ja lainsäätäjän silmissä tulee opinnäytetyön lukijalle helpommin käsiteltäväksi.

Opinnäytetyössä luotettavien lähteiden löytäminen tuntui ajoittain haastavalta. Nuorten tekemistä rikoksista löytyy paljon etenkin uutisointia ja erilaisia tutkimuksia. Valtavasta määrästä oli haasteellista löytää ne luotettavat ja juuri tämän opinnäytetyön tarpeita vastaava kirjallisuus. Kirjallisuuden valikoiminen opinnäytetyön kirjallisuuskatsaukseen veikin enemmän aikaa, kuin alkuun osasi odottaa.

Tutkimuksessa onnistuttiin vastaamaan asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Tutkimuksessa tarkastellaan kuitenkin vain kahden poliisilaitosalueen nuorten tekemiä rikoksia, jotka on rajattu tiettyihin rikosnimikkeisiin. Tutkimuksella ei voida tehdä yleistyksiä laajemmin nuorisrikollisuuden tilasta.

6.2 Tutkimuksen eettisyys

Tässä opinnäytetyössä on tarkasteltu Polstat-järjestelmästä ja Tilastokeskuksesta koottuja tilastoja alle 18-vuotiaista rikoksen tekijöistä. Opinnäytetyössä on tarkasteltu määrällistä tilastoa rajaten aineisto iän ja rikosnimikkeiden mukaan. Tutkimuksessa käytetystä aineistosta ei voida yksilöidä tai tunnistaa rikoksen tehnyttä nuorta. Tutkimuksessa on tilastoja tukittu määrällisesti eikä tutkimus ole kohdistunut yksittäisiin henkilöihin.

Opinnäytetyössä on myös tarkasteltu korkeimman oikeuden päätöksiä, mutta niissäkään ei ole yksilöity rikoksen tekijää, hänen tietojaan taikka muita seikkoja, joista henkilöt voisi tunnistaa.

Tutkimuksessa käytetyt lähteet ovat myös varmistettuja ja luotettavia lähteitä. Tarvittaessa lähteistä löytyneen tiedon oikeellisuus on varmistettu vielä muusta lähteestä. Lähteinä on käytetty painettua kirjallisuutta ja lisäksi internet-lähteitä, jotka liittyvät tutkittavana olevaan aiheeseen. Tutkimuksessa käytetyt lähteet on merkitty asianmukaisella tavalla.

LÄHTEET

Alastalo, Marja & Ellonen Noora 2010: Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/> Luettu 15.12.2023.

Etelä-Suomen sanomat 17.03.2023 <https://www.ess.fi/paikalliset/5795984> - LUETTU 10.9.2022

Frände Dan. 2018. Keskeiset rikokset

Frände Dan. 2023. Keskeiset rikokset

Hakala, Juha T. 2004: Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Helsinki, Gaudeamus.

Haapakangas Kimmo, Kaakinen Markus 9.6.2023 Mitä tuoreimmat tilastot kertovat nuorten väkivaltarikollisuudesta? <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/mita-tuoreimmat-tilastot-kertovat-nuorten-vakivaltarikollisuudesta/> - LUETTU 14.12.2023

HE 66/1988, Hallituksen esitys eduskunnalle rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen käsittäväksi rikoslain ja eräiden muiden lakien muutoksiksi. Luettavissa: <https://edilex.fi/he/fi19880066.pdf>

Iltta-Sanommat 21.11.2022 <https://www.is.fi/tampereen-seutu/art-2000009215492.html> - LUETTU 10.9.2023

Korkeimman oikeuden ennakkopäätökset <https://www.korkeinoikeus.fi>

Poliisin internetsivut: www.poliisi.fi

Poliisi.fi – Nuori rikoksentekijä: <https://poliisi.fi/nuori-rikoksen-tekija> - LUETTU 10.12.2023

Poliisin valtakunnallinen tulostietojärjestelmä, Polstat

Rantaeskola, Satu: Rikos ja rikosprosessi, Warelia 2019

Rikoslaki 19.12.1889/39

Rikosseuraamuslaitos, Nuoren oikeusopas 2012 https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/toimipaikkojenliitetiedostoja/6DjaiqeSI/Nuoren_oikeusopas.pdf

Rikosseuraamuslaitos, Nuorisorangaistus, 31.8.2022 <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraimukset/yhdyskuntaseuraamustyo/nuorisorangaistus.html> - LUETTU 16.12.2023

Tamperelainen 28.10.2022, <https://www.tamperelainen.fi/paikalliset/5462867> - LUETTU 13.10.2023

Tilastokeskus, www.stat.fi Väestö 31.12. muuttujina Ikä, Alue, Sukupuoli, Vuosi ja Tiedot

Tilastokeskus, www.stat.fi Selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyt muuttujina Epäillyn sukupuoli, Syylliseksi epäillyn ikä, Vuosi, Kunta, Rikosryhmä ja teonkuvauksen tarkenne ja Tiedot

Tilastokeskus, www.stat.fi Selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyt vuosina 2013-2022 muuttujina syylliseksi epäillyn ikä, vuosi, poliisilaitos

Tilastokeskus Tiedote 25.5.2023, Ryöstöstä epäiltyjen alle 15-vuotiaiden määrä kasvoi lähes 140%,
<https://stat.fi/julkaisu/cl8lc1czrmdto0cw1o7acmnaj>

Valli, Raine 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PSkustannus

